

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ที่มุ่งศึกษาตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนที่เน้นการพัฒนางานอย่างเป็นระบบ โดยให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียน แล้วนำข้อมูลมาคำนวณหาค่าตัวกลางเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย แล้วจึงสกัดตัวประกอบด้วยวิธีการแบบ Principal Component Analysis (PC) และหมุนแกนตัวประกอบแบบออร์โธกอนอล (Orthogonal) ด้วยวิธีแวนิแมกซ์ (Varimax Rotation) ตามวิธีการและรายละเอียดการวิจัยดังนี้

ประชากรที่ศึกษา

ศึกษาจากประชากร 4 กลุ่ม คือ ศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศอำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาการโรงเรียน ซึ่งดำรงตำแหน่งงานปีการศึกษา 2537

กลุ่มตัวอย่าง

ได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ตามขั้นตอนดังนี้คือ

- ขั้นที่ 1. สุ่มจังหวัดจากแต่ละเขตการศึกษาโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เขตการศึกษาละ 1 จังหวัด ได้จำนวน 12 จังหวัด
- ขั้นที่ 2. จาก 12 จังหวัดที่สุ่มได้ในขั้นที่ 1 ศึกษาจากทุกอำเภอ / กิ่งอำเภอ

จำนวน 90 อำเภอ

ขั้นที่ 3 จาก 90 อำเภอในขั้นที่ 2 มีจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 3,343 โรงเรียน กำหนดขนาดของโรงเรียนตามตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามาเน (Yamane อ้างถึงใน อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน, 2532) ที่ 95 % ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้จำนวนโรงเรียน 359 โรงเรียน สุ่มโรงเรียนโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยดังรายละเอียด

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวนตามจังหวัดและตำแหน่งต่าง ๆ

จังหวัด	ศึกษานิเทศก์ จังหวัด	ศึกษานิเทศก์ อำเภอ/ก.	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครูวิชาการ โรงเรียน	รวม
นนทบุรี	1	6	16	16	39
ยะลา	1	7	23	23	54
พัทลุง	1	10	28	28	67
ระนอง	1	4	10	10	25
สมุทรสงคราม	1	3	11	11	26
สิงห์บุรี	1	6	16	16	39
อุดรดิตต์	1	9	35	35	80
พะเยา	1	7	31	31	70
เลย	1	12	49	49	111
ยโสธร	1	8	42	42	93
ชัยภูมิ	1	14	81	81	177
นครนายก	1	4	17	17	39
รวม	12	90	359	359	820

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านต่าง ๆ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ถามเกี่ยวกับ ตำแหน่ง อายุราชการ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งนี้ และวุฒิทางการศึกษา รวม 4 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียนในด้านต่าง ๆ จำนวน 40 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 8 ด้าน ดังนี้

ด้านปัจจัย

1. ผู้นิเทศเกิดความตระหนักและเห็นความจำเป็นของการนิเทศภายใน จำนวน 6 ข้อ
2. ครูเกิดความตระหนักและเห็นความจำเป็นของการพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน จำนวน 5 ข้อ

ด้านกระบวนการ

3. ผู้นิเทศวางแผนในการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน จำนวน 5 ข้อ
4. ผู้นิเทศให้ความรู้เรื่องที่จะปฏิบัติ แสวงหาและบริการวิธีการจัดการเรียนการสอนใหม่ ๆ จำนวน 4 ข้อ
5. ผู้นิเทศควบคุมการปฏิบัติงาน ให้ข้อมูลป้อนกลับ เสนอแนะแนวทางแก้ไข จำนวน 5 ข้อ
6. ผู้นิเทศตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน จำนวน 4 ข้อ

ด้านผลผลิต

7. ผู้นิเทศ นิเทศการเรียนการสอน จำนวน 5 ข้อ
8. ครูปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความพอใจ และสอดคล้อง

กับความสนใจความต้องการของผู้เรียน จำนวน 6 ข้อ

การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลำดับการสร้างดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี คู่มือ/แนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา การนิเทศภายในโรงเรียน โดยยึดแนวคิดในการพัฒนางานนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533) กำหนดนำมาปรับเป็นขอบเขตและโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์และแบบศึกษาเอกสาร

2. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญซึ่งดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน การนิเทศการศึกษา การนิเทศภายในโรงเรียน ได้แก่ รองเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย นักวิชาการประจำกองวิชาการสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการศึกษาซึ่งดำรงตำแหน่งต่าง ๆ คือ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด (รายชื่อในภาคผนวก ข.) เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา (รายละเอียดในภาคผนวก ก.)

3. ศึกษา วิเคราะห์เอกสาร 3 ประเภท คือ

1. ตำรา เอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี ทาง การนิเทศการศึกษา
2. คู่มือ แนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา การนิเทศภายในโรงเรียน
3. งานวิจัยที่ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา การนิเทศภายในโรงเรียน

เพื่อตรวจสอบว่าตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียนที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญนั้นกับทฤษฎี หลักการ แนวคิด ฯลฯ ของการนิเทศภายในโรงเรียน

4. นำตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียนที่ตรวจสอบแล้วในข้อ 2 และ 3 มาจัดทำเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในด้านต่าง ๆ

5. จัดทำแบบสอบถามฉบับร่างนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ไข

6. จัดพิมพ์แบบสอบถามที่แก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่ม

ศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน
ที่มาร่วมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับตำแหน่ง อายุราชการ
ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งนี้ วุฒิทางการศึกษา จำนวน 4 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบตรวจ
สอบรายการ (Check-List)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จของการ
นิเทศภายในโรงเรียนในด้านต่าง ๆ จำนวน 40 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า
(Rating Scale) 4 ระดับโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ด้านใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ด้านปัจจัย จำนวน 11 ข้อ
2. ด้านกระบวนการ จำนวน 18 ข้อ
3. ด้านผลผลิต จำนวน 11 ข้อ

โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมเกี่ยวกับตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จ
ของการนิเทศภายในโรงเรียน แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ
ดังนี้

- ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
- ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก
- ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

การทดลองใช้แบบสอบถาม

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จของการ
นิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาไปทดลองใช้กับกลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัด จำนวน 10 คน
ศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 10 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 10 คน และครู
วิชาการโรงเรียน จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 40 คน ในเขตจังหวัดสุรินทร์ และจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา เพื่อค้นหาความเที่ยง (Reliability) ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้

โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/X (Statistical package for the Social Sciences -X) ของสถาบันคอมพิวเตอร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α-Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงชนิดความคงที่ภายใน (Internal Consistency) ทั้งฉบับเท่ากับ .99 และเมื่อหาค่าความเที่ยงแบบสอบถามในแต่ละด้าน ได้ค่าความเที่ยงด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านที่ 1 ผู้นิเทศเกิดความตระหนักและเห็นความจำเป็นของการนิเทศภายใน = .98

ด้านที่ 2 ครูเกิดความตระหนักและเห็นความจำเป็นของการพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน = .98

ด้านที่ 3 ผู้นิเทศวางแผนในการปฏิบัติงานนิเทศภายใน = .99

ด้านที่ 4 ผู้นิเทศให้ความรู้เรื่องที่จะปฏิบัติ แสวงหาและบริการวิธีการจัดการเรียนการสอนใหม่ ๆ = .96

ด้านที่ 5 ผู้นิเทศควบคุมการปฏิบัติงาน ให้ข้อมูลย้อนกลับ เสนอแนะแนวทางแก้ไข = .98

ด้านที่ 6 ผู้นิเทศตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน = .96

ด้านที่ 7 ผู้นิเทศ นิเทศการเรียนการสอน = .98

ด้านที่ 8 ครูปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความพอใจและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน = .97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการดังนี้

1. ขอให้บัณฑิตวิทยาลัยทบทวนหนังสือถึงเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลไปยังจังหวัดต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด 12 จังหวัด มีหนังสือไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอในสังกัด เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียน ครู วิชาการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยส่งไปให้ทางไปรษณีย์ถึง

กลุ่มตัวอย่างโดยตรง และให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามที่ตอบแล้วคืนแก่ผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สอดซองติดแสตมป์ที่มีชื่อ ที่อยู่ของผู้วิจัยไปพร้อมแบบสอบถามด้วย

แบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 820 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 756 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.20 แต่เป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 749 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.34 เมื่อจำแนกตามกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับจากกลุ่มศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 100 เท่ากัน จากครูวิชาการโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 94.43 และจากผู้บริหารโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 85.79 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและรับกลับคืน

กลุ่มตัวอย่าง	ส่งไป	ได้รับคืน	เป็นแบบสอบถาม ที่สมบูรณ์	คิดเป็น ร้อยละ
ศึกษานิเทศก์จังหวัด	12	12	12	100.00
ศึกษานิเทศก์อำเภอ/ กิ่งอำเภอ	90	90	90	100.00
ผู้บริหารโรงเรียน	359	310	308	85.79
ครูวิชาการโรงเรียน	359	344	339	94.43
รวม	820	756	749	91.34

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน
2. นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ไปบันทึกลงในแบบรหัส (Coding form)
3. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/X

(Statistical package for the Social Sciences-X) ของสถาบันคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อมูลที่ได้จากตอนที่ 1 ของแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นข้อมูลที่ได้จากตอนที่ 2 ของแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยวิธีสถิติบรรยายเพื่อบรรยายลักษณะของข้อมูล ได้แก่

1. ค่าตัวกลางเลขคณิต ของตัวบ่งชี้แต่ละข้อ ทำให้ทราบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา โดยวิเคราะห์ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

3.50-4.00	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด
2.50-3.49	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมมาก
1.50-2.49	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมน้อย
1.00-1.49	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์การกระจายของตัวบ่งชี้แต่ละข้อ จะชี้ให้เห็นถึงการกระจายของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อตัวบ่งชี้ที่สำคัญ ถ้าสัมประสิทธิ์

การกระจายของตัวบ่งชี้ใดมีค่ามากกว่าร้อยละ 20 ถือว่ามีการกระจายมาก

3. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ตัวประกอบ มีลำดับขั้นตอนดังนี้

- 3.1 คำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงทั้ง 40 ข้อของกลุ่มตัวอย่างรายวิชาสูตรเพียร์สันโปรดักทิวเมนต์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ซึ่งแสดงในรูปของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ขนาด 40 x 40 พร้อมทั้งทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
- 3.2 นำตัวแปรที่มีสหสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นอย่างมีนัยสำคัญไปวิเคราะห์ตัวประกอบโดยสกัดตัวประกอบด้วยวิธีแบบ Principal Component Analysis(PC)
- 3.3 หมุนแกนตัวประกอบ (Factor Rotation) แบบอโรทิกอนอลเพื่อหาได้ตัวประกอบที่เป็นอิสระด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax)
- 3.4 หลังจากวิเคราะห์ตัวประกอบแล้วพิจารณาตัวบ่งชี้รายชื่อตามเกณฑ์นี้คือ

น้ำหนักตัวประกอบแบบอโรทิกอนอล	%ความแปรปรวน	ความหมาย
.71	50	ดีเลิศ
.63	40	ดีมาก
.55	30	ดี
.45	20	ปานกลาง
.32	10	เลว

(ที่มา : Comrey, 1973)

แล้วตัดตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักตัวประกอบ (Factor loading) ที่สูงไม่ถึง 0.45 บนตัวประกอบใดเลยออก พิจารณาเลือกเอาตัวประกอบสำคัญโดยใช้เกณฑ์พิจารณาตัดสินว่าตัวประกอบแต่ละตัวประกอบต้องมีตัวแปรที่บรรยายตัวประกอบนั้น ๆ ตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป แต่ละตัวประกอบต้องมีค่าน้ำหนักตัวประกอบตั้งแต่ 0.45 ขึ้นไป และในตัวประกอบนั้นมี

ค่าไอเกนมากกว่า หรือเท่ากับ 1 (อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน, 2532)

3.5 แปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดชื่อตัวประกอบ